

BAKURUBASANNI

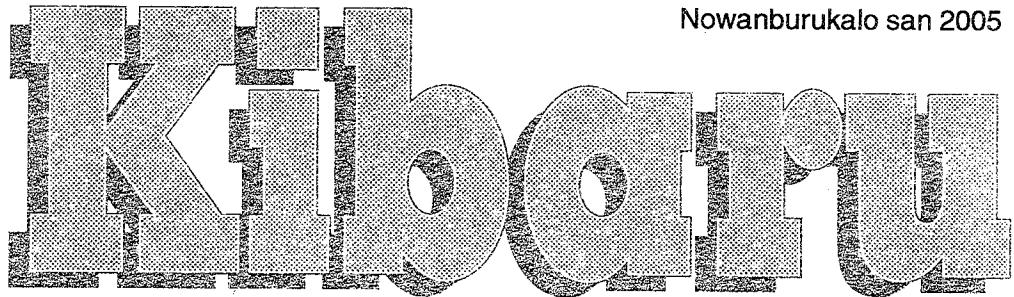
(Song 12 songs)

Mali kono = Dōrōme 300

Afiriki Kono = Dōrōme 600

Jamana were = Dōrōme 1000

Nowanburukalo san 2005

Kunnafonisében bota kalo o kalo. BP: 24 Telefoni : 221-21-04. Bozola Bamako-Mali. San 33nan boko 406nan

A song : dōrōme 15

Jamana yiriwali sirilen bē dunkafa sabatili la

Maliden fanba ka baara ye sene, baganmara ani mōnni ye. Kemesarada la, 80 ka soro sirilen bē nin baara ninnu na. Kemesarada la, jamana sorofen 45 bē bō nin baara ninnu na. U bē jiidi ni 3,6 ye kemesarada la san o san. San 2001, Mali ka sorofen jagotaw la kokan, kemesarada la, 27 bora sene, baganmara ani mōnni na.

San 1984 ka se san 1994 ma jamana kono, suman sorota hake bora toni miliyon 1,5 la ka se miliyon 2,8 ma. San 2000-2006, suman sorota nesigilen ka kan ka teme toni miliyon 3 kan.

Ofisidinizeri kono, san 2002-2003 tilemafemalosene benna toni 50.000 ma. O san kelen in na, ofisi wulila k'i jōni nakofen toni 137.145 ye ani kaba, pomuteri, woso, tiga ni so toni 17.606 ye.

Nin netaa ninnu n'u ta bē, an k'a dōn k'a fo ko sene be ke an fe yan halibi ni hakilila kōrow ni sene keminen kōrow ye. Sene minisiri ka fo la, Kayi mara la, sene keminen nēnama bē cikela 4 dōron de bolo kēmē cēla. Kulukōra mara ta ye 6 ye 100 la. Segu ta ye 36 ye 100 cēla. Sikasomara la, cikeminen nēnama be mogō 47 bolo cikela 100 cēla. Kōronfela la; cikeminen nēnama tigi te teme 2,4 kan 100 la Gawo; Tumutu ta ye 0,6 ye 100 la.

Cikeminen nēnama tigi kelen ma soro Kidali mara la.

N'iye Malicikelaw ni Farafinna cikelaw sanga. Azi gun cikelaw ma, i bē kabakoya; i b'a dōn ko tīne yēre la, an tolen don kō kojugu.

Jatēminew y'a jira, ko Azi gun kan, cikela kelen bē tubabunogō kilo 144 de ke taari kelen na. A bē suman toni 3 soro taari kelen na. Farafinna kono, cikela kelen bē angere kilo 22 dōron de ke taari kelen na, ka toni 1,5 damanin soro o la. Wa Mali ta be nin bē jukōro, Mali sene kōro minisiri ka fo la, Seyidu Tarawele.

Dīne fan caman fe, nansarala, ani Azijamanaw kan, sene sirilen te bilen sanjiko la; san nana sunsun be den, san yēre ma na sunsun be den. Nka an iē yan Mali la, samiyē mana se bē

Mali faantanw na kemesarada bē jōre. Somaw bē wuli sōnni na, moriw bē kōlosi ta, kereciyēnw bē wuli, bawo Alā k'an kisi, ni samiyē ma diya san o san, jamana in bē fēn bē a nēna fo hēre.

Minenkodēse, jikodēse, kalanbaliya, olu de kelen bē ka jamana in sene kōro, a baganmarako n'a mōnniko sigi a sensabara kono. Sorobaliya kelen bē ka cikelaw bila san o san forokurabō la, ka kungo halaki ka taa a fe. U b'u fanga bēs lajelen digi cikē kan, sorōtē ke, wa kalan ni baara nafama werew keli te masōro.

Ni nani te fila ye, Mali cikelaw nanina. Dabolō were te nani na kubugō kō, n'o te dō kera.

Cikedugulamogōw ka banaw dōnnen don kabini bi te. U furaw fana dōnnen don. Munna bana ma se ka furake

la 75 bē wulakōnduguw la halibi ?

Mali gofērenaman ye fura min soro cikedugulamogōw ka banaw na o ye cikē lakurayali ye : ka sene feere kuraw ani sene keminen kōro don ba la, ka nafolotigw nesin sene yiriwaliaaraw ma.

A mana ke cogo o cogo, mogō demebaga fōlo y'i yēre ye. Banabaato furakēbaga fōlo y'a yēre ye. Dunkafa nafa bē cikela fōlo de kan. Ka kalan, ka sene kēcogo feere kuraw dōn, ka baara ke ni hakili ye, o se bē cikela bē yēbi. O se bē cikelaw ka tōnba ye jamana kono, o se bē sigida lakodōnnēn w nēmogōw ye, o se bē politikitōn w ye. Munna Mali bē desē a yēre balo kōro ?

Amadu Umaru Jalo
Mahamadu Konta

KONOKO

Mugubaganin tūlu bē ke taji ye
Genni tē se ka fēn bō tungafetaa la
Fura nēnamaba sōrla sumaya la
Mōnjali-2006 jamanaw

Bataki w
Kalankene n°34nan walafili
Dukene 18nan : Dīne cikedugulamusow ka donba
Ladoncogo jugu bē nini ka fīne bila Saburofē ka hadamadenya na
Lakoli sariya ka jugu wulakōndenmisenninw ma
Cetigilla, dōw ye sologōma susa nogōn sennatulu la k'a dun
Farafinna bē nōnsitaama na

- ne 2
- ne 3
- ne 4
- ne 5
- ne 6-7
- ne 8
- ne 9
- ne 10
- ne 11
- ne 12

Mugubaganin tulu bë ke taji ye

Dugu min jama hake bë se mogo 3000 ma, mugubaganin tulu bë ke tabara kono ka yeelen duman bo olu ye. Tulu in bëna se ka sansi nonabila bolifénw kono. Goninkoma sabati Mali kono kosebe.: këmësara da la, dugubakonémogow 13 ani wulakonémogow 1 dörön de bë yen minnu bë gonin soro.

Keleya ye dugu ye kilometre 100 Bamako ni worodugu ce, min gonin bë di ni mugubaganin tulu ye. Kumalasurunya na, mugubaganin tulu de bë ke Keleya tabara kono ka gonin lase dugumogow ma. Cakeda min nesinnen bë mugubaganin tulu donni ma ba la, o ka waleya don. Kilometre 2 nogonna goninsira don Keleya kono ka gonin lase komini

Mugubaganin tulu bëna bila taji nō na don dō la

nemogo ka baarakeyoro, Superefe ka baarakeyoro, misiri, musojigingo, lakoliso ani mogo 20 ni kowere Keleya dugu kono. Mugubaganin tulu donni ba la, o cakeda in nemogo Abubakari Samake y'a jira ko «mogow bë se k'u jigi da tulu in kan tajiko la; a songo ka nogo, a litiri 1 b'a ta dorome 34 na ka se dorome 50 ma, kasoro gasiwalitiri 1 bë san dorome 95, o b'a jira ko gasiwalitiri sanda ka gelén ni mugubaganin tulu litiri da ye sije 2. Nafoloba min bë bo ka don kokantaji a do na bë o hake la; gonin na lasoro diya wulakonoduguwla, bolifénw fana tajisongoko ha nogoya».

Cakeda in bëna gonin lase dugu 5 ma san 5 kono; mugubaganin tulu bë ke o tabaraw kono; ka bolifénkatikati (4x4) mugan nogonna yéléma ka bogasiwali kan, k'u deli mugubaganin tulu la; ani

ka mugukissé soro caya ni muguforobaw turuli ye wulakonémogow fe. Cakeda in ka nin baara bolodalen in musaka bëe lajelen bë se sefawari miliyon 708 ma Jamananémogow bëna u joyoro fa nin baara numan in sabatili la. Mali ka yësta san 45han nénaje senfe setanburukalo tile 22 san 2005, jamanakuntigi Amadu Tumani Ture ko «mugubaganin sëbekoro séneni tajiko kama, o ka kan ka fara jamana yiriwali baaraw kan». Jekulu yëre ka kan ka sigi sen kan mugukissé caman soroli kama, ka mugu turuli n'a denni kuntaala surunya, tulu numan ka bo a la tajikomako kama. Mugubaganin ye jiri ye min ladon ka nogo, a kolo ka

gelén ja fana b o l o . Baganw t'a dun sabula a kasa man di. O de koson mogow b'a turu k'a ke jirikenésiye u ka foro lamini na. Maa buluw n'a den naga bë ke ka mugubanaw furaké, a tulu bë ke safune ye.

Mugubaganin tulu këlitaji ye, o majujonbi. Alimankelé 2nan senfe san 1942, an marabaa tubabuw tun y'a ko nénini ka bila tajikodésené. Akomasinkakéwasaba ye u bolo; o kelen, a tun dara kéréfe fölo. Nka san 1990 waatiw la, mugubaganin tulu boli ka ke taji ye, o nénini daminéna kokura. Tabara do sigira now sili kama ani gonin dili kama mugubaganin tulu bë minnu lataama. Oni sisan ce, mugubaganin tulu donni ba la, okélen bë mogowfekoye. Sabula, a bë tajiko nogoya, ka soro lakana, a mantooroya fana te se sigida n'a lamini ma. Walasa tulu caman ka soro tajiko kama Mali kono, sorodasiw ka fendilanyoro min bë Marakala, o ye mansin dilan mugubaganin tulu boli kama.

Fuseyini Tarawele
Dokala Yusufu Jara

Ninan baloko : soro kera nka janto-n-yëre-la koro ko ka ni

Ntennédon, nowanburukalo tile 7 san 2005, jamana baloko nedbagaw ye laje ke san 2005-2006 suman soro cogoya kan. Laje in kera Ngolonina, jamana baloko nesigili cakeda la (SAP). Jamana baloko lakanani nemogoba tun bë kene kan, Madamu Lansiri Nana Yaya Hayidara. Baloko nafolobolaw ka kouenabola, Pabulo Rekalide, ka fara Mari Jalo kan, o ye (SAP) nemogo ye ani mogo faamuyalenba mugan nogonna ka bo baloko cakedaw la an fe yan.

Dogokun kelen kera baaraw la, jamana baloko nesigili cakeda ka labenw kono. Lajekelaw y'a jira ko suman toni miliyon 3 ka kan ka soro ninan. O ni san 2003-2004 ta man jan nogona. Utun ye toni miliyon 3,4 ye. Baloko lakanani nemogoba ka fola, soro kera kosebe ninan. Mogow ka jate la, balo ka kan ka laboli ke. A y'a jira k'okuma in bolen bë tine fe nka sababa te. Jamana yoro dòw bë yen, olu bolo lankolon bora a ko la. U ma suman soro ka da sanjidésené tijenifénw kan. Fo jateminek ka ke k'a don yoro jumenw be kongo ninan, umako bë suman toni joli la, ka ferew tige k'o lase u ma a waati la. Sannifeere ka kan ka ke cogomin na, songoko, suguw cogoya, u da sera nin bës ma, ka dabaliw tige u nénabocogo numan na. A mana ke cogo o cogo, Ala barika la, ninan geleya baloko la o ténna se salon ta ma. Cikela ka kan k'i hakili to a yere la, bawo bôre lankolon te jo.

Séki Amadu Ja
Mahamadu Konta

Fasodenjuguya degeyoro

Ni kalanbaliya ye dibi ye, Mali kalan bë dibi fin kono bi, sabula, denmisén min ka kalan mana ban, o te baara soro. U bë ban baara tow keli ma fo birokónobaara. Ni min y'o soro, o bë laban ka juguya jamanadenw ma. Farafinna mögo kalannenbaw de b'a la k'u ka jamanaw ci ni kële ye, u yérew ka nafa nof. A min mana joyoro min nini, n'a ma o soro, a bë muruti faso nemogow ma ka ke kelekuntigi ye.

Pate Boli ka bo Danbana,
Kofeba komini na Kita mara la

Genni te se ka fen bo tungafetaa la

Segen man ni. farafin caman, denmisennamogow bewulika farajela segere, ka nafolo jini, k'u somogow deme. Bawo faso la, balo te yen, baara te yen, wari te, segen ni segen doren.

U donni o farajejamana ninnu na, o ye jahadi bee lajelen ye. Dow be geji tige kurun misenninw kono, jikulu ni fununfununbaw cema. Kurun dafirila ni tungalataala caman ye. Dow be saharakungo tige u sen na. I be kilometere mugan ni ko ke, i te dugu ye, i te ji ye, i te jiri ye i te mogow ye, cencenfu dama fo ne dan na, cencenkulu dama. I be teme hadamaden caman su dalen na, minnogo, kongo ni tile farinya y'a sababu ye.

N'anka denmisew ye nin geloya bee teme, n'u sera nansarajamana ninnu na, kobilen de dabora, seben't'u bolo, waritukun, wa u caman kalanniente. U be don tubaw koro, u be sinsanw yelen walasa faamaw kana umine. O yorow la, faamaw be felebo u nofe. Mugu be ci caman na, dow be jogin; dow be don kasu la, ka soro k'u labo jamana kono, u bololankolon.

Minnumanaseka don Esipajamana kono, olu caman be baara soro tamatiforobaw ni jeforobaw ani nakoba werew kono. Folo, Maroku ni Alizerikaw detun b'o forobaara ninnu ke. Sisan a tora farafinw bolo, bawo olu te sara bere jini, u ka ko man gelen, wa u be baara ke iko faliw. Ab'i ko jonya daminenka kokura Esipajamana kan. Joloko doren de te farafinw sen na, n'o te jani dan ye u ta ye. K'u t'o la, ni faamaw y'u soro don o don, u ta fila ni cetigi. U bolofen n'u ka nafolo be ntaraki u la ka soro k'u gen. Oy'a herelamá ye, n'o te faamaw b'ufaga. Mogote tungako ne maliden ye. Tungalataa ye jamana in laada ye. A du ka dogo min mogow si ma deli ka taa tunga la, nka alakamako te. Kosa in na, gennibaw kera farajela ani Maroku. Esipajikaw ye farafindenw ce ka n'u fili Maroku. Maroku faamaw fana y'u ce ka t'u fili saharakungo fantan bantan kono, ko bee b'i ba bolo. Mahadi Sisoko soro la o mogow la, maliden don. Genni girinkajow wulilen, Mahadi nedda joginna. A ye

mogow ye minnu kunkolo sebe joginna, dow yere sara.

Mali goferenaman sera ka mogow kisilenw lana faso la. O mogow ninnu caman be bo Kayi mara la, wa u caman kelen be ka tungalataa fari da tuguni, ka segin.

Mahadi Sisoko y'a jira k'ale be segin farajela, nka a be teme libisira fe nin sen in na ka Maroku ye k'a to yen. Kayi mara mogow, marakaw, kasonkaw, maninka ni bamanan caman ye fen soro tunga la farajela. Min mana cogoya soro, o b'a balimaw ladon kelen-kelen. Tungarankew ye dugu mume ci k'a jo kura ye Kayi

mara la, in'a fo Babanin Sisokoye min ke Dabiya. Mobilibaw, motobaw, kuran ni telefoni ka fara worobineji kan ani lakolisow ni dogotorosow, olu be Kayi mara dugu misennin caman na, k'a sababu ke tungarankew ye. Kayi mara la, dugukolo jalan ka ca, ji te laboli ke, sahelikungo be ka yoro kenew dun doonin-doonin.

A kera sa ni kamalen o kamalen mtaa tunga la, o be jate fugari ye. A te muso soro dugu kono, wa mogow si te hine a la. Ala ka sababu juman ke malidenw ye.

Emanuyeli Esiteli
Berehima Ture
Mahamadu Konta

Farafinna tilebinyanfanjamanaw ka soro ni nafoloko tonba (UEMOA) ye san 10 soro

Farafinna tilebinyanfanjamanaw ka soro n'a nafoloko tonba sigira sen kan san 1994 zanwuyekalo la. Antun b'a fo tonba in ma ko sefawarijamanaw ka ton, o tun ye faamuyabaliya ye. Tonba in sigikun te sefako doren ye; soro yiriwali bee lajelen b'a kono, ka fara hadamadenya n'an ka seko ni dinkow yiriwali kan.

An y'o faamuya ninnu soro tilesabakalan kono, min labenna Mali kunnafoniko minisirisoni (UEMOA) fe, n'oye Farafinna tilebinyanfanjamanaw ka soro nafoloko tonba ye. Iaje in kera Bamako nowanburukalo tile 16-17 ani 18. Arajo ni jabaraninnakumanaw fasokanw na ani kunnafonisebenw sebenbagaw fasokan na, ka bo Mali fan tan ni naani kono, tilesabakalan in kera olu de kun. (UEMOA) ye kara mogoba saba bila ka na kalan in ke fasokanw kunnafonidilaw kun : Gidado So, Yusufi Dare ani Ezeni Kota.

Kunnafonidi ni kunnafonifalenfalen, (UEMOA) ka lajiniw, a ka baaraw n'a taabolow, kunnafonidikan in kera o de hukumu kono. Faamuya caman soro la ka da karamogobaw ka kodon, an'u ka hakilimaya kan, ka fara kalandenw ka cesiri kan. (UEMOA) ko ye fen min ye, n'o ye Farafinna tilebinyanfanjamanaw ka soro ni nafoloko tonba ye, o file nin ye :

UEMOA ye ton ye min b'a fe Farafinna tilebinyanfan denw ka se ka donkabu ke nognon ka jamana kono ka soro duwajew, polisiw ni zantaramaw

m'u tooro; ka dancew kari ka bo yen, bee ka se ka sannifeere ke i sago la senefna, baganw, jegew ani seko ni dinko soro soro na;

- ka feerew tige jamanaw ka sariyaw, polotikisiraw, soro yiriwali sira raw ani hadamadenyasiraw ka nognonta, ka nognon dafa, ka ben sabati, ani nognondeme ; Jamana minnu be Farafinna tilebinyanfanjamanaw ka soro nafoloko tonba la, olu ye : Senegali, Mali, Burikuna Faso, Kodiwari, Nizeri, Togo, Benen ani Gine Bisawo.

Baaraw kuncera ni Mali kunnafonidilaw fasokanw na ka komagelleyali dow ye ka nesin Farafinna tilebinyanfanjamanaw ka soro ni nafoloko tonba ma (UEMOA). Mali fasokanw kunnafonidilaw y'a jini:

- UEMOA ka feerew tige, an ka jamanaw goferenamanw ka waati ferelen labila arajo ni jabaraninnakumanaw ye, u ka se ka kunnafoniw di jamanadenw ma tonba in kan.

- Gafew ni sebenw ka laben UEMOA kan, k'u bila kunnafonidilaw ka bolo kan ;

- Ka ton sigi sen kan fasokanw kunnafonidilan togo la;

- Ka ferew tige jamanaw min sigi ka di min ye, o k'i sigi yen, lafiya kono.

- Kunnafonidilaw fasokanw ka wele (UEMOA) ka lajew kene kan;

- Fasokanw na kunnafonidilaw ka wele u ka taa u ne da (UEMOA) ka baaraba kelen kan.

Mahamadu Konta

Furajenamaba soro sumaya la

Sétanburukalo temenen in tile 11 ka se 15 ma, dijé dögotoro monenw ye lajeba ke Mariseyi Faransijamanakan, toropikijamanaw banaw furakeli kunkan ani dijé bana lakodonnenbaw. U y'u hakilila fo sumaya kan, k'a jira ko bana sègesègeli k'a sidon an'a furakeli fo ka se a dan na, o dörön de be se ka ke sababu ye ka sumaya in kèle ka bo dijé kono.

Dögotorobaw y'a jira ko sumaya kèleifura dòw laafura kaban, i'n'a fo niwakini n'a bonsonw. U te mako je Nizeriya, Sudan, Moritani ani Taylandi sumayatow ye bilen. Fura kura min lakodonnen be bi sumaya kèlela, o ye (ACT) ye. Jiri suguya do be siniwajamana kan, ko kengawo, sumaya fura kura in be bo o de la. A sifilela sumayato 100 na, 98 keneyara lere 24 kono n'o ye tile kelen ye. Fura kura in be se ka dilan cogoya min na ka dijé bëe labo gelyea b'o yoro de la. Bawo siniwajriw turuli, a ladonni, a caman, o te kolokolo ye. A hake min dun be dijé kono bi, o te laboli ke hali doonin. Ni jamanaw firila o kan dörön, o y'o silatununnen ye. Sumaya fura kura (ACT) min dilanna sisan, a songo ka ca faantanw ma. Dijé keneyako tonba ye feerew tige ka deme don a dilanbagaw la walasa k'a songo i sigi sefawari döröme 131 ni 22 ce.

Fura kura in ka ni, siga t'o la nka a ka ke a kecogo la. Ni bana si ma don, a man kan ka ta. Fo sègesègeliw k'a jira jorjor ko sumayabana don, bawo a jirala k'a fo ko Farafinna kono, banabaato keme na, 30 fo 90 be sumaya furake kasoro sumaya t'u la. Farigan ni sumaya te kelen ye. Bana caman be damine ni farigan ye, sumayaw te.

Fura kura in ka dilan ka caya furadilan izinibaw fe oda ka di toropikijamanaw la haali. Farafinna kono, sumaya be denmisennin kelen faga je komiko kelen o kelen. San o san do be fara a ke mogofagata kan. San 1970 waatiw la sumaya ka mogo dajita tun be 500.000 bo san kono, sisan a be se miliyon 1 nitila ma. Labenw be senna, A.C.T ka dilan ka ke furakise ye san 2006 k'a lase dijé fan tan ni naani kono, k'a songo ben sefawari

Wensan Hid / Mahamadu Konta

Sukarodunbana be ka fanga soro Farafinna

döröme 106 ma. Waati jan, an tun b'a men ko sukaradunbana ye setigijamanaw ka bana ye; Farafinna bana tun te; nka sisan a b'a la ka fanga soro Farafinna.

Dijé keneyatonba n'o ye «OMS» ye, o y'a jira ko sukarodunbana be mögo miliyon 200 la dijé kono, faantanjamaw tilalen 3 ye, olu kulu 2 la. Ni dabali ma tige sukarodunbana kèleli la joona, yanni san 2025 ce, a banabaato be se mögo miliyon 400 ma. Wa, a ka denmisén mineta de be caya kosebe.

Kodonnaw y'a jira ko sukarodunbana bëna ke bana ye min kasaara bëna bonya kosebe dijé kono. Dögotoro Jöpu ka fo la, sukarodunbana ye suguya 2 ye : suguya folo, o be mögo samanene bali k'a ka baara ke ka je n'o ye ji do ncocononiye. Ale ka ca denmisén ni jenatigew de la; nka sisan a be ka kolosi mogokorobaw fana na. Suguya filanan, o be farikelo ban samanene ka ji ncoconen na. Kemesarada la, sukarodunbana 90 y'o suguya filanan in ye.

O suguya 2 ninne kofe, sukarodunbana suguya 2 wëre be yen : funtenimajamanaw ta, o ka ca Azigun kan, ka teme Farafinna kan. Nka ale man ca ka tow bo. Tuma dòw

Sida be kasaara la dijé kono

Sanga kelen o sanga kelen, sida be denmisennin 1 faga dijé kono. Dijé tonba n'o ye «ONU» ye, o be ka san 5 kanpani kura damine sidako kan. An be don miñ na, o denmisén te dijé kono min ma' sida komen walima ka ke sida ka mögo kasaaralen do ye. Dijé tonba bolofara min jesinnen be denmisenninw ma n'o ye «INISEFU» ye, o jemogoba ye kunnafoni in da kunnafonjininawtulo kan sidako san 5 kanpani kura daminedon.

Kogo yode ntanya dijé kono

Dijé tonba min jesinnen be keneyako ma, o y'a jira ko kogo yode, n'an b'a fo a ma kogonafama, o ntanya ka tijeni dögoyara bi kosebe dijé kono. Jatew y'a jira, ko jamana 110 na, kogo yode ntanya kelen be ka tijeni ke jamana 54 kono. Dijé kono bi, kemesarada la, ga 66 be kogo yode soro ka ke u ka dumuniw na a jema. O n'a ta bëe, an k'a don k'a fo, kogo yode ntanya ka tijeni no ka bon, wa a ye dan kari mögo miliyari 2 nögön na. Foolo, ani hakili waasi-waasi, bana sugu caman be yen, o bëe be soro kogo yode ntanya fe. Kogo yode be soro jamana fan bëe, wa a songo man ca. Mahamadu Konta

la, mögo to a ni samanene tijebana tow don ka bo nögön na. Ale be wele nansarakan na «jabeti toropikali»; a filanan ye "jabeti atipiki" ye. Jabeti atipiki kèleogo ni sukarodunbana suguya filanan kèleogo ye kelen ye, hali n'i y'a soro a mögominecogo ni sukarodunbana suguya folo mögominecogo ye kelen ye (fasa damatème, minnogó banbali ani farifaga).

Jabeti atipiki be mögo sonya, a be mögo mine ka san 7 fo san 10 soro a tigi la, kasoro dimi t'a kan. A be taa sidontuma minna, a b'a soro a ye fijé lase new ni komokiliw ani fasasiraw ma, o la, walasa jabeti atipiki kana donan kunna, sanga ni waati, a ka ni an k'an joli sègesège a sukaro hake la. Sukaro mana caya joli la fo k'a ke bana ye mögo minna, a dusukun n'a jolisiraw te k'a sago ye, jolicayabana b'a mine, dusukun fasasiraw be to k'a sama-sama, a kunkolo walima a fari jolisiraw be to ka peren walima ka ci.. Sukarodunbana mana dadigi komokiliw la, dögotorow b'u falen. A mana dadigi senw na, k'a jolisira cilén caya, sennajoli te keneyya. O be na ni sen tigeli ye a tijenendan na.

Dokala Yusufu Jara

Sida be kasaara la dijé kono

INISEFU ka jatemine na, don o don sida be denmisén 1400 faga minnu si hake te temesan 15 kanani ka 60.000 wëre minnu si hake b'a ta san 15 la ka se san 24 ma. Sida ye denmisennin miliyon 15 ke falatow ye; yanni san 2010 ce, sida bëna denmisennin falato ke miliyon 18 ye Farafinna sahara woroduguyantfan fe. Sida kasaara ka bon denmisén kan, sabula musaka min be don a kèleli dafe o ka dögo. Dokala Yusufu Jara

Ahamédi Baba togolaso kura tufaden fôlo dara

Mali ni Afirikidisidi kalanko minisiriw Mamadu Lamini Tarawele ni Paha ani jamana ninnu seko ni dôrko minisiriw Seki Umaru Sisoko ni Madamu Bota, olu ye Ahamédi Baba togolaso tufaden fôlo da Tumutu, nowanburukalo damine na.

Tumutu bëna a sanga koro soro silameya, dönniya ani kalan na

gafemarayorô kura in sababuya la. Seben bololasebennew bëna kafo njogon kan a kono. Ahamédi Baba togolaso kura in man jan Jinkareberi misiri la.

A joli baaraw bë san 1 ta sefawari miliyari 1 ani miliyon 500.

Asura Alibaja
Dokala Yusufu Jara

Jiko kunnafonî

Ba bëe dalajiginna kosebe nowanburukalo tilance koncha na, fo'n'a bora Joliba la ka kon Direyi ne; ji be ka yelen yenyoro la halisa.

Selenge barasi ji b'a batoncogo hake la, nka Manantali ta dayelelen don.

Noawanburunkalo tile 21 san 2005 y'a soro ba bëe ji haké ka ca n'u salonama ta ye, fo'n'a bora Joliba la Moti kofe ani Bafin

manantali barasi kofe.

Ba bëe ji hake ka dôgo ni san hakema ta ye nin waati kelen in na, fo'n'a bora senegali Ba la Kayi. Banin dalajiginna ni metere 2 ye Moti, Joliba dalajiginna ni metere tilance ye Kulukori ani Direyi. Waatinataw la ba bëe ka kan ka dalajigin doonin-dooin, fo'n'a bora Joliba la ka kon «delita» ne.

Dokala Yusufu Jara

Monjali 2006 : jamanawminnu bë ye kene Kan

Nin jamana ninnu bëna Monjali 2006 ntolatanw ke Alimanjana na, k'a damine zuwenkalo tile 9 ka taa a kuncé zulyekalo tile 9 na.

Farafinna jamana 5 : Angola, Kodiware, Gana, Togo, Tinizi.

Eropu jamana 14 : Alimani, Ukereni, Olandi, Poloni, Angilejamana (Angileteri), Korasi, Itali, Porotigali, Suyedi, Seribi Montenegro, Faransi, Espaini, Cekijamana, Suwisi.

Ameriki woroduguyanfan fe jamana 4 : Arazantini, Berezili, Ekuwateri, Paraguwe.

Azigun kan jamana 4 : Zapon, Iran, Koredisidi, Makanjamana (Arabisawuditi).

Oseyani gun kan jamana 1 : Ositarali.

Amerikikeñekayanfanfejamana 4 : Lamerikenjamana, Meksiki, Kositarika, Tiriniti-ni-Tobako.

Pankurun tun ma deli ka nin njogonna ke.: Pankurun min be wele «Boyingi 777», o ye lere 22 ani sanga 42 ke sanfe kasoro a ma jigin yoro si la, Ongukongu ni Londuru furance kan. Londuru ye

Angilejamana faaba ye. Mogo 35 tun be a kono ka fara pankurun in bolibaaw kan. Pankurun in wulila Ongukongu, ka kilometre 21.601 pan, ka cun Londuru pankurunjiginkene kan.

Suzana Darasi Heneman min ye pankurun in bolibaa do ye, o y'a jira ko taji min tora pankurun kono, a tun be se ka lere 2 pan n'o ye halisa.

Mali be laben na ka Farafinna ni Faransi ka lajeba kuben: Worokarilen na su sama. N bedaw be ka laben, k'u kenekarabalaben.

Daga wulila sonkala ma ye. Dingew, sirakerefelaw, suguw, sow, sirabakanyeelenw, npow ni jiriju, bëe y'i ta soro a ko la. Dunanw firilen be Bamako kan kabini sisan. A kera i ko laharabolon. Nsonw, binkannikelaw ni kojugukela tonw, nin y'olu fana ka tereti wulilen ye.

Mahamadu Konta

Muso kera Liberiya peresidan ye

Nin y'a siné fôlo ye; muso ka ke peresidan ye Farafinna. Nin fana tun y'a siné fôlo ye, ntolatanna k'a kanbo peresidanya nofe Farafinna.

Eleni Jonsoni Sirilifu, Liberiya peresidan kura

Liberiya wote kunfôlo la, Zorizi Woya kera fôlo ye, ka Madamu Eleni Jonsoni Sirilifu ke filanan ye. Wote kun filanan na, Madamu Eleni Jonsoni Sirilifu kera fôlo ye. Mogo wotelenw na, ale ye 59 soro kemesara la; Woya ta kera 40, 6 ye kemesara la. Wote ye muso fôlo minsigi ka ke peresidanye Farafinna, o kera Madamu Eleni Jonsoni Sirilifu ye. Muso kalannenba don soro yiriwali nasiraw la. A y'o kalan ke lamerikenjamana kan. O kofe, a ye de ke fanga la ka teme. Woya ka mogow y'a jira ko namara kera.

- Mandiya be Mali kan lamerikenw ka jemogow bolo ka da basigi sabatili ani demokarasi matarafali kan. Farafinmuso min be fanga jemogoya la lamerikenw fe yen, Kondolezarayisi, nin y'o ka kuma ye ka jesin Mali minisirinjemogó Usmani Isufi Mayiga ma. Maliye fen ofendajira lamerikenw na, u sonna o bee ma.

Mahamadu Konta

Poyi : Bëejefanga

Demokarasi n'o ye bëejefanga ye, Obëjama ka wulikajokofojamana joli la. Nafaba de be bëejefanga na.

I kunkow be jenabo i sigiyoro la, I ka sigida donni ba la, o b'i yere janiya bolo;

N'o y'ika nisongow ni wusuruw sarali ye ka jeya ani k'i sen don sigida jetaasira bëe lajelen na.

N balimaw, bëe ko Bamako, Bamako. Mogo si ka dugu te ke Bamako ye i yere ko.

An k'an cesiri, bëejefanga y'an sinsinbere ye

Isa Jalo
ka bë Kodugu kati mara la

Coribugu, binkannikelawyesira da sugujola do ne k'a faga

Ka bin mogo kan k'a faga a bolofen nofe, o tun ka ca duguba doren na, ani Mali woroduguyanfan n'a koroyanfan fe. Nka an be waati min na, binkanniwalew be ke Mali fan bee fe. Dine in kono bi, daw kelen be k'u ban baara sebe ma, k'u ka soro jenini boosi-n-tigila ni ta-n-kofe kan. Tuma dowyere la, ubemogow ni kene karaba olu bolofen nofe, K'a k'u halala ye. U mana min, min be k'u la, u t'o ham, nka olu koni be min da fentigiw kan, o dabali tigelen don u fe kaban. An be don min na, senekela be mun soro a ka sanni misenninw n'u kofillili la?

Senekela bilama te se ka to bolo kelen kan, fo a k'a yere mademe ni ko were ye a ka denbaya doni tali la. Burama Jara tun ye senekela ye, min y'o hakilila in soro. Siradoka tun don Coribugu komini na Kolokani mara la. A tun be sumankiseninw san a nogonna senekelaw bolo, k'u kofili mogo werew ma k'a ka tononin jini u ta. Coribugu komini n'a lamini na, bee tun ye Burama Jara lakedon ni nin asiteruya in ye. Nin don in, Burama Jara taara Coribugu sugu jo a ka negeso la. Wuladalanege kanje 17nante menen ni sanga 30 nogonna ye, Burama Jara ye «kanben» da mogo tow ye, ka Sirado sira min. I k'a don Burama Jara ma so sorode; binkannikelaw y'a faga Sirado masurunya na kilometer 1 nogon na, ka taa ni a ka negeso ye. Burama Jara somogow ye a don su kuuru ke a kunpan na. A duguje, mogow bora ka taa a jini, a su yera; a tagabaawtun ye sira fara ka taa a bila fo metere 30 nogonna. A ka negeso taara ye Wolojeda sodaw la, foro do kono. Sirado ni Coribugu ce ye kilometere 3 ye, a ni Wolojedo ye kilometere 15 ye.

Burama Jara tun ye a badenw bee la jeman ye. A taara k'a si hake to san je na, ka muso filia ani den 11 to a ko. Hia ka lahara sonsumma Burama Jara ye.

Sojibajan Jara ka bo Kodumandala, Wolojedo Nonkon komini na.

Jufakonotelefonni nana kura fara geleya kan

Bee be kulela ko geleya be jamana kono. Hali ni baloko ni wariko ye geleya fanba ye, jufakonotelefonni nana kura fara an ka geleyaw kan. Mogo be mogo la, o te se a yere koro; nka o mana warinin soro a tege kono kaban, o te fen were ham telefoni do sanni ko. Denbayatigi caman fana be jini ka denbaya musakali da keresfe, k'u timinandiya u ka telefonni kelen dahirime jinini doren fe.

Mogo si kelen ham t'a mogonogon bolomagenni ye tuguni. Wari sorota be ka dogoya cogo o cogo, a te munu-munu mogow ni nogon ce bilen, o ye jufakonotelefonni nanen ye.

An be waati min na, ni jufakonotelefonni ti kun, mogo ka ko te sara i la; sabula, dine bilama kelen «n b'i wele, walima i ka n wele ye».

Se be mogo min ye o, se te mogo min ye o, bee ko telefonni porotablu: Ko tow ka to Ala ma.

Isa Jalo ka bo Kedugu,
Dugabugu komini na Kati mara la

Kuma nsanama : N teri, a to!

N'i y'a men fanga be jeges la, a be ji de la. Misi sen ye 4 ye, saga sen ye 4 ye, nka n'u binna kolon kono, senfilatigi b'u labo. Daga bonya o bonya, datugulan be soro a la. N'i ye fugulabilentigi ye ka kogo ta, fen min b'a nukan, o ka bilen n'a kunnata ye. A fo mogo be kulu jira mogo la? Taakasegin be gon ma, n'o te kulu b'a no na. Sen kelen koni te sira bu. Nka n nogon gongon duurula te, n ntoron fila de be dugu soro. An taa! An taa! An taa! o laban ye boli ye. Bolitumadon dun ka fisna ni n sen-ka-di ye. N'a fora jo be jogugu, takan b'a la de. Nka ni kogo perenna, basaw b'a ke batemensira ye. Nteri a to, kurunkonomogo bee sago ye batigeko juman ye.

Berema Berete ka bo Diyu
Kajolo mara la

Mali sunkaloko jagamina

A be san damado bo, ne ma Mali kaloko faamuya. Folo, Mali, Lagine, Senegali, Moritaniani Kodiwari, ninnu bee tun be seli don kelen na. Nka sisan, Mali n'olu si kelen te seli nogon fe tuguni. Yala o bora mun na ? Mali be kalo ye ka tile 2 ke kasoro jamana kofolen ninnu aye. Ne hakili la, hali miniti 1 te an ni nogon ce sanko ka se tile 2 ma. O ye ne kononafili. Jinnansunkalo yere y'omisalib; bawo any'a mensogomanegé kanje 4 waati ko sunkalo jora. kalo be jo fitirida fe wa, sufé de ?

Bee ko Mali ye silamejamana ye, o tuma na, an be ka yelema min don kaloko la, an k'o dabila. Jamana ye dannaya da mogo minnu kan kaloko la, u ka jatemiye ke o hakilila in na. Kerefjamanaw ye Mali no bila kaloko la; an yere selila. Makan ne jinan.

Manan Keyita ka bo Sitantumu
Kita mara la

Denba yaalala

Muso jogo jugu cayara an be don min na. A kerebete sungurunni minnu bena dugubaw kono, olu nakunw te kelen ye. Dow nakun ye warinini ye; dow ta ye konominenjini ye; dow yere nakun ye ce kurajini ye.

Dugubakontaa kelen be sabu ye ka baarakeden musomannin dow ka yermabila juguya. Su mana ko kaban, u be bo ka dugu bolonw min n'u hakililaw ye.

Sisan, balaninfoko tile min bolen be, denbatigi dow be sunogofura di u den ma, ka bo ka taa balaninfoyoro la. Selinin temenen in su, Badalabugu sinimanso kaare la, muso do tun be ka sunogofura di a den ma k'a da mobili do jukoro. Mobilitig nana a ka mobili wuli ka taa, a ma den kolosi. Mogowere nana bo den dalen kansira kere la. A donna ko baarakeden do ta don; u y'a jini ka taa a soro balaninfoyoro do la.

Musow, denwolo ka gelén; nka deniadon ka gelén denwolo ye. N'a b'a don a' te se ka denw wolo k'u ladon, a' ye bangekolosifuraw matarafa.

Isa Jalo ka bo Kedugu,
Dugabugu komini na Kati mara la.

Juguya man ni

Mogo be na mogo bolo, mogo be taa mogo bolo.
Mogo numan te ke mogo jugu ye gansan.
Mogo jugu te ke mogo numan ye gansan.
Ko ka ni, ko jugu ka jugu.
Ko ka jugu, ko jugu ka jugu.
Mogo ka ni, mogo jugu ka jugu.
Mogo ka jugu, mogo jugu ka jugu.
N'i ye juguman faga, juguman de be bo a kono.
N'i ye dannifen cejugu dan,
A be falen i jena walima i bonna do.
Mogo jugu b'a ka du ci kasoro a ma sa folo.
Mogo jugu te siginogonya don, a te mansaya don. A te baara jogonya don, a te jenogonya don.
A te balimaya don, a te teriya don.
N'i y'i jan ka sugune ke, a be bin i disiro.
Dijes, te so ye, lahaba te taayoroye. An b'a ke di ? Nun te fiye, a te foron, A te ce, w'a te npaani.
Suruku da fununna, ba ka npayi.
Fali sara, boci banna.
Mogo jugu sadon ye seli ye.

Dominiki Samake

Ka bo keretijen kin na
Jikoroni para Bamako

Poyi : Bimogoya

Nekankanu ani kokanjuguya.
Ka numan fo i jena ka juguman fo i kofe.
Ka ni jeman bo ka yele i fe,
Kasoro joli cori-cori b'a jukoro.
Bimogoya file de!
Bimogo k'ale ka sisé faga finije kono,
O joli kana ye kokan.
O be se ka ke wa?
Afoni be sonjeyali ma ka ne kumunen to a sanfe?
Nka n'an m'an tilen a diya la bi,
An n'an tilen a goya la sini.

Basiru Fomba ka bo Jele, Beloko
Joyila mara la

Poyi : Senekemisi

Senekemisi, e kera an jigi numan ye.
Balo soroli, senekemisi.
Wari soroli, senekemisi.

Senekemisi y'an fiyero, K'an jigi sigi,
Ka k'an tabaa ye, Ka ke an ka kalan soroli sababu numan ye.
Senekemisi kera anw jojiri ye.
Ala ka don o don; kenya di senekemisi ma.

Maami Jara ka bo Npiyeninna,
Cemena komini ha Bila mara la

Balikukan be senkeleennataama na

S a l o n ,
w à l a n t a
waati, a fôra
balikukan
bena don
lakolisowla.
Nka a be
jini ka ke
kmaudremis
ye de;
sabula, sa-
lon lakoli Y a y a M a r i k o
tara k'a bila, mogo si ma balikukan
gafe ye lakoliden bolo. Ninan 2005-
2006 kalanta la, balikukanlankuma-
yeré ma fo.

Jonni de be balikukan nogoñaje ke
Mali kono ?

Faamaw yeré ye balikukan sigi sen
kan.

Walasa dönniya soroli ka teliya, k'a
nogoya.

Sisan, an ne b'a la balikukan be jini
ka ke sonsannin ka komoko ye. Ko
sonsannin ta ye komo ye, ni komo
bora, sonsannin te ye kene kan.

Balikukan be jini ka ke falatokalan
ye.

Bamako min yeré ye Mali faaba ye,
balikukan te jate la yen. O tuma na
a be ne soro cogo di?

N'i ye jatemine ke, balikukan damine
Mali la, o be san 46 bo. N'a fôra halisa
k'ote ka ne soro, a kebaaw de sebe t'a
ma.

Kalo o kalo DNAFLA be
karamogokalan ke mogokalannenbaw
kunkansuguya be la. Omogo minnu
be taa o kalan in ke, yali olu taakun te
balikukan yiriwali ye wa? N'i ya
soro o karamogo kura ninnu tun b'u
cesiri balikukan yiriwali fe Bamako

ni duguba tow kono, wulakonemogow
tuñ b'u nemada olu fe.
Jukoromadonbaa te wulakonemogow
la balikukanlano la, no te dusu b'u
kono.

Wulakonemogow ni
dugubakonemogow ka kan k'u
hakililaw falen nogon na balikukan
jetaali soroli la. Nka ni be kelenna
tora adanna, donnibekfankelenma
ye. An ne b'a la iakolisow be deme
soro ka teme balikukanlansow kan. O
fana be balikukan silasakun bo.

N'i ya ye balikukan ye san 46 soro
kasoro a ma taa yoro si, o ye
goferenaman de no ye. Ale de ka kan
k'a bolo don balikukan koro walasa
a ka sankorota. N'a ma ne ko
balikukan jinina ka don Mali kono,
diyagoya don Bamako k'a cesiri a fe
walasa wulakonemogow ka donniyasoro ka sabati.

Foli be «CMDT» ye a ka waati ni
waati balikukanw bolodali la
wulakonoduguw la. Balikukan donnibakolisow la, n'a
ma do fara donniya soroli nogoya kan,
a têna kalan jetunun a kebaaw la.
Sa nesiranni ye a kunkolo ko ye;
faamaw k'u jo u fangajoyoro la
balikukanlano la.

Yaya Mariko ka bo
Senu Bamako

Balokogeléya fura

Kabini senekela ka koori be pese, a
jigi be da a ka wari kan. Nka kooriwar
te sara joona; kalo 3 walima 4, wari be
soro ka sara.

Nisongo kanintuma faamaw fe, o b'a
soro kooriwar ma di. O de koson
senekela b'a ka no feere ka nisongo
sara. be b'a don senekela ka ko be
dulonnen b'a ka senefenw na. N'i koni
ye balo songo duman ye ka se kalo
damado ma, o b'a soro kooriwar
sarala joona. Koorisene fanga bonya
Mali kono, o te doweré no ye, koori de
soro ka teli ka teme fen caman kan. Fo
faamaw k'a don ko kooriwar sarala
joona ani sumanw songo sigili, o ye
balokogeléya fura ye. Balo songo te
nogoya cogoya si la, k'an to julaw
sagoya la.

Yaya Mariko ka bo Senu Bamako

Kalankene n° 34nan : Walafili

Walafili ye ka fen bo i kun na k'a səben. Hakililabaara don, min bə miiri ni taasi kofə ani hakilifalenfalen. Donniya bəs lajelen sinti ye miiri ni taasi ye, k'i hakilijagabo. Nka i b'i hakilijagabo fen də de kan, i ye min ye walima i ye min men, walima i bə ka min nini walima i ye min ke. Lajeli bisigiyali kɔlɔsili, jatemineni, taasibila, sifileli, waleyali, ninnu de ye hakili kabaara taaboloow ye walasa a ka se ka wolo fen barikama na min bə makone i yere ye, bi ani sinimogow ye. Walafili suguya ka ca : a dəw bə ke lakoisow la, balikukalansow ani du g u y i r i w a l i k a l a n s o w . Gafesəbenaw ka baara ye walafili ye. Kunnafonisebenaw bə walafili ke. Dənnibaabaw bə walafili ke dənni fanibolo caman kan. An fe yan, kabini lawale dənnikelaw bə yan : namakalaw, somaw, donsonw, moriw ani dənnotigi werew minnu te nin si ye. Nka olu ma ke walafilikelaw ye, bawo um'ka dənniya səben ka. a ke gafe ye, mogo təw bə se ka bo min nu ma. Walafilikoroye, i k'i hakillila səben, k'a walawalan k'a jeya, k'a lagamu, k'a maben kojuman, mogo were be se ka min kalan, ka nafa soro a la. Walafili min bə ke i yere ka kojew kan, du kan ani kabilia kan, dugu kan, min bə ke kalansow la, min ye

gafesəben ye, an bəna an da don nin bəs la kelen-kelen kibaru nataw la.

Bataki :

N'i bə bataki ci i donbaga ma, kəcogo de b'o la. I bə furaje numan ta, a nogolen te, a faralen te, sebenni si t'a kan. I bə letereforoko numan nini, a nogolen te, a faralen te, sebenni were si t'a kan. I b'i k'a kalamu ta, dabaji bulaman, finman walima dəwre nk'a kana ke bilenman ye. I bə soro ka sebenni damine.

Dakun minnu ka kan ye bataki kono, olu file nin ye :

1 - Bataki sebenyoro n'a sebenwaati : Olu bə seben sebenfura sanfela ia, kininfe. A bə damine ni bataki sebenyoro togo ye, ka kalo, don ani san tugu o la. Misali :

Kita, nowanburukalo tile 18 san 2005

2 - Bataki sebenkunani i b'a ci ni nison min ye : i nisondiyalen don walima n'i nisongoyalen don, o ka kan ka don kabini bataki damine ha. Bataki sebenkun bə tugu o la.

Misali :

N balimake, N nisondiyalen be nin bataki in ci i ma, K'iladonniya ko i nimogomuso y'a yere soro, a y'an sama denke la.

3 - Kibaruya ani kunnafoi werew walawalanni bakati sorobaga ye :

Bataki cikun bə walawalan nin dakun sabanan in na. Kunnafoi o kunnafoi b'i fe, k'u da bataki sorobaga tulo kan an'i b'a fe ka minnu soro ka bo a yoro, olu bəs be don nin dakun in na.

4 - Kuma labanw : Olu bə se ka ke foliw ni walenumandonw ye, kanbenda ani k'a nini i ka bataki jaabi, n'o y'a soro i mako bə jaabi la.

Mahamadu Konta

Lagine ye kupu kabarali ta

Lagine ntolatantən Sili ye kupu kabarali dako 18nan tya karidən nowanburukalo tile 27 san 2005.

Konakiri, u ka faaba la. A ye Senegali gosi 1 ni 0. Sanni nanaw ka nogon soro. Mali ve Gine Bisawo gosi 1 ni 0 ka joyoro 3nan ta. Zanwiye Abula ye a kuru kelen in don sanga 53nan na.

Hakillajoroye na. Montani ni Kapuwet ye walansem, u ma ye Kupu Kabarali dako 18nan inkene kan.

Kupu Kabarali dali damine ni nahan ce senegalya ja siñes 3 (1979-1980-1983-1984-1985-1986-1991-ani 2001). Lagine ya ta siñes 4 (1981-1982-1987-ani 1988), malta ye siñes 2 ye (1993-ani 1993). Kapuwet itanaye Kupu Kabarali ta san 2000.

Dukene n° 18 :

Dine musow ka lajeba min kera Beijingi Siniwajamana kan san 1995, o ye don kərenkərennen sigi ka ke cikədugulamusow ka donba ye.

Jinan ta bənna sibiridon ma, okutoburukalo tile 15. Mali musow ye nogon soro Baninkofaabala, n'oye Doyila ye, ka jənajeba labən ka cikədugulamusow ka geleyaw fəsəfəsə, k'u lajniniw da jamana nemogow tulo kan. Jinan ta bolila hakillila min kan, o ye musow, kənənkenenennenya la cikədugulamusow ka hakew, u ka kənəmafən wakananni ye.

1 - Cikədugulamusow ka geleyaw : Laada caman b'an fe yan silameya nana ni dəw ye, dəw yere tun bə yan kakorō, olu da man di musow la. Ka muso ka dənlatige bəs lajelen bən furu ma, k'a jira a la, a ka doni bəs lajelen bə ce kan an'a denw, o ye hakillila kura ye an fe yan min ne man di, ka d'a kan ce min bə se a yere kelenpe. ka doni koro o man ca bilen, kuma te k'a muso n'a denw ta.

Emuso min ma kalan fen were la fok'i jigi da i ce kan, k'i ka baara bəs lajelen bən gadonmusoya dəron ma, n'i ce ma se i n'i denw koro, e bən'a ke cogo di ? An b'o muso caman de ye, u te se jago la, u te

Dine cikədugulamusow ka donba

se bololabaara sila, u ma kalan, se t'u ye dabali t'u ye. Olu de caman bə don yerekunfeere la, k'o ke u ka jagokun ye. U te fen soro, u t'u yere soro; u ni dine te, u ni laharā fana te. An bə don min na i ko bi, musomannin ka kan ka lamo ni hakillila min ye, o ye dəkə ye : ka kalan, ka baara də nedən ka fara gadonmusoya baaraw kan, ka se i yere koro. O b'a ka cesoro nogoya, o b'a kisi dənlatige maloyalako n'a kasaara caman ma.

Laada koro ye min ye an ka cikəduguw la, o ye ka muso lamo ni furu hakillila dəron ye, k'a jira a la ko ce be suman bo, muso bə na bo. Waatiw temena, sanji tun bə laboli ke, suman tun bə soro. O laada in tun bə bolian ka wulakəndugu bəs lajelen kono kojuman.

Nka sisani, ce min b'a ka du balo soro san kono sene na, o ka dəgo. O mana ke, baara tila bəs be to musow ma. I b'a soro; du kono, gatigimuso ka ca; musow fana denw ka ca. Ce te fen soro sene na, wa fo du dun ka bolo. O la, musow de bə wulikajə suguya bəs lajelen ke k'u denw bolo, k'u yere bolo, u bə ce fana bolo ka fara o kan, bawo ni muso min ma se k'a jo ni ce ye, o ka sosi b'a dəfe; a laban na o ka furu b'a dəfe; o malo b'a dəfe.

Jamana in doni bə musow de kun an ka cikəduguw la, bawo cew desera k'a turu dajinabaliya kun. Ce caman kera fugariye k'u yere to musow bolo baloko la feerboko, ani denmisew ladamuniko. N'a fora k'o musow kalannen te, wari t'u bolo, minen t'u bolo, wa u dun jolen bə ni duw ye, o ye kabakoba ye dan te min na. Ni cikədugulamusow kasira, u ni kasi ka kan. N'u kulela u n'o ka kan. Nka u ka baarafinba t'a fura ye, bawo dan bə falikusama na. Yerekunfeere fana t'a ne ye bawo laban t'o la. Fura o fura b'a la, o ye ka musow ka hakew segin u ma. O hakew ye jumənw ye ?

2 - Cikədugulamusow ka hakew :

- Musow ka kalan : balikukan, larabukan, walima lakoli kalan na;
- Musow ka baaraw soro (cew ka baara ni musow ka baaraw te yen bilen);

- Musow ka deme, minenw, nafolo, ladamu ani lakana ye ;

- Ji saniman sorojorow warimarayorow dogtorosow, suguw bololabaarakayorow ani jənajekayorow ka caya musow togo la ;

- Musow ka politikibaaraw ke, ka meriyaw, depiteyaw, minisiriyaw peresidanyaw jini, ka jəməgoyaw jini cakedaw la.

Mahamadu KONTA

Ladoncogo jugu bɛ nini ka fiñe bila Saburofén ka hadamadenya na

Ni hadamaden ka hakew ma lafasa a ñena, hakew be son ka lamobaa kelenne bee soro. Ni latige ka koro n'a tigi ye, Ala ka mogeo bee kisi latigejugu ma. Kita mara la, dugu tɔgofo man di, Saburofén n'a dakan jugu bɛ ñogon na yanni don dumuni ce.

Dinlatige la, mogeo dɔw b'u si bee lajelen ke mogofemogoya la; dɔw ta ye san damadonin ye a la. Ala m'o kera Saburofén ta ye.

Saburofén ye cénindotogomadogokan ye. Fula minnu be wele jamurankew, olu den don. A be dugumakalan kalanso 9nan na. Ñinan y'a siñe 2nan ye deyefu ñofe, gelyea koson. Saburofén y'a ba dennin kelen ye. A ba y'a soro npogotigya konona na, nka Ala ma furu latige mogeo fila in ni ñogon ce. Muso furula dugu were la; Ala m'a gerezige den were la hali n'a furu ka ca san 20 ye bi.

Yoro in laada la, ni npogotigi ye den soro kasorɔa ma furu, n'a be taa celasigi la, u b'a den fara ka di a momuso ma, ka muso kɔlankolon di a furuce ma. Fosi ma dëse Saburofén na a baso la momuso in bolo. Mogeo dɔw y'a jira du kono yen, k'olu hakili t'a la, ko dunkafako hamidilila k'u soro. Hali san 1973 nobilenkongo, k'olu y'o dɔn mogeo werew sababuya la. A be fo nsana na ko «fentigi ce kelen faantan 9, ulabanb'a k'u 10nanye». Ode kera u ka degun doɔnin soro li ye nobilenkongo san. Saburofén baso ye du belebele ye; mogeo 60 hake b'a kono. Ñogonbonya be du in kono sira bee lajelen fe; nka mogomana se cogo o cogo, Ala b'a keneko do jira a la. Dutigi balimamuso bee denbatigiyara sanni u ka furu.

Saburofén ye balimamusow la korobalen den ye. Mogeo si no t'a tere ye, Alalatigew don.

Mogeo be se k'a fo Saburofén y'a diya ka teme Asitan den kan, Sankarebugu komini na Kati mara la. Oden in y'a ta a pinkini kan mangoya koson. Asitan dilen kɔ a fanincinin n'a furumuso Musobajugu ma lamoni sira kan, sabula. Ala te ka denmuso don olu gerezige la folo; a dabora u k'u denmusokonege da Asitan na

balimaya kono. Asitan yere yelen be don diya mogeo la. San 2004 konona na, kamalenbaw y'a kunmayelema fo ka konobarakoboala. Okera mangoya wulilenye Asitan na lamobaa Musoba jugu ni ñogon ce. Musobajugu fana ye ne yere ka majamutogo ye, n'o te, Asitan lamobaa togojeté. Asitan jiginna denmusonin na. Hali ni den be kasi k'a da fara, a te ku Asitan na ka maga a la, n'a ma tila Musobajugu ka baaraw la. Den mana banakotaaw ke, o fana kerebeté. Den selen sigili ma, Musobajugu tun be Asitan bila k'ala bo so kono, k'a sigi du seleke do la lemurukumuninsun jukoro sagaw siriyoře kerefe fo ka taa mogow datuma se. Dumunikeminen b'a koro, seritow ni totow be ke o kono. Tuma dɔw la, sagaw ni sisew be tila dumuni na den sigilen kun. Balodesebana ye kura ke den ka degun na. Konobaranin bonyana, kenkenfur 2 fununna k'a senkalaninw n'a bolokalaninw misenya, k'a jukunanninw k'i n'a fo mogokoroba tenda, nuguñugula. Mogeo siñe te da den in kan a sigiyoře la ni ñeji ma tila a la. Dɔw y'a jira k'olu ye juru sirilen ye den in sen na k'o kun siri lemuruju la. O bee n'a ta, Musobajugu furuce ye fasoka baarakela dɔye, a be hadamaden ka josariyaw dɔn. Musobajugu yere ka folo, «kabini den in wolola ne bolo ma don a koro; wa a tene don a koro abada». Fa dɔnnen te den na; Asitan y'a to nin gelyeaba in konoka konobara were ta. Okera denke ye. San 2005 selinin ñekoro, Asitan denfolonin ye dije to nabaraya la. Sigijogonw de y'a suturali ke. Asitan be dugumakalan kalanso 7nan na ñinan. Ni den filanan fa n'a toñogonw ka yerekofo tun te, mogeo tun ye jore damine n'o fana ye.

Ka Saburofén to mineko numan na a baso la, a kanu nana don a fa la. O ye mogeo ci ka Saburofén nini a benkew fe, a b'a fe k'a den gere a la. Benkew y'a di a ma. Fa in ye Saburofén di a badenkɔrɔke ma u ka cikebuguda la kabini a si hake san 5. Iakoliladon konona na, fakoroba in nana juguya ta ka Saburofén segeré. A n'a yere wolodenw be dumuni ke, k'a to

bogobelen turunun Saburofén koro; n'a y'a diya a k'a dun, n'a m'a diya, ale de tay'a ka sumanye. Ka na Saburofén fasa i ko tilemakooro, fo sigijogonw b'u dogo ka Saburofén wele dumuni na soju la.

Don do la, sarimisi kelen tununna. U ye Saburofén bila ka taa o nini kungo kono. K'a darmine sogomada la fo su dugutila, misi ma ye. Saburofén, sunogo kelen k'a dese, a ye furabulu kene caman tige k'a da o kan sanni duguto ka je. Donon follow ko mako be jonn na, Saburofén wulila misijini fe. Fo sogomanegé kanje 10nan waati, o kera misi ye tuma ye. Hali a ni sarimisi selen foro la, u y'a fari sebekorɔ funfun ni busan kene ye, k'a tun te misijini na kocike mageleya don. Sunogoni kongo fe, Saburofén ka daba yetigasun kelen tige. Gosili nesiranje kama, a ye tigasuntigelen in molongoto k'a dogo a ka kulusi kono ka duloki jigin a kan. Mogeo be ko do la, jaa ko were ne b'il a. Denmisen do ye Saburofén ye o la, ka taa o lakali. U y'a mine kokura fo k'a fari ke i n'a fo dikisew bonna a kan. Cekoroba do nana Saburofén bo u bolo ka taa n'a ye a ka so, ka dumuni di a ma. Gosili dimi n'a ta bee, Saburofén falen sunogora. O kelen ni fakoroba in y'a ye dumuni na a sigijogon ka so, a y'a je dumuni na siñe kelen. Saburofén ka folo, ni kongo tun y'ale mine, ale be don forow kono ka tiganuguw fori, koko dogolen b'a jufaw kono, a b'o do funfun olu la k'o nimi.

Sigili ma fen min ban, taama de y'o fura ye. Don do la, Saburofén y'a sara a fakoroba la, k'a be yelema a wolofa bara. A ye sira mine. Fakoroba ye negeso ta ka n'a kon dugu kono, k'a fo a dɔgɔke ye, ko Saburofén kelen be ale tenemadenba ye. A te son baara ma. Wulakonemogeo te son ka denmisennin ñinink a hakilila la. Tuma min na ni Saburofén sera, u y'a mine k'a don a fakoroba bolo, o seginna n'a ye cikébuguda la. Saburofén tora baganyalamo na yen fo ka na kalanso 6nan ekizame soro a fe ka yelema Kita dugu kono a ka kalan to la.

Don min na fakoroba jugu in nana Saburofén di u balimamuso do ma

Seko ni dənko

Kita, a y'a geléya o ma, o k'a janto Saburofén na kosebë; sabula, ko jogojuguya suguya bëe b'a la : son don, nkalontigela don, wa baarakébali fana don.

Balimamuso ma njenini were k'o kuma in na. A y'a fo a yere kono, k'ale ye wotorofali soro. A y'a den 3 bëe bolobobaara la, k'ato Saburofén kelen ma.

Saburofén ka fo la, bëe y'ale lakodon ni furannanw, segerew, kolifuw ani filenfeere ye Kita sugu ni bôlôfurancëw la.

Saburofén ka basolataali do senfe, ben te teriya bo, a y'a soro a ba fana nanen be bo fasola. A kosegindon, a ba taara a bilasira. Furance la, Saburofén y'a ba nininka, degun min b'ale kan dijelatige la, n'a y'a soro a be numan ke walidew ye ? U fila y'u kunw körötä ka nogon laje, k'u poron nogon kan, u new fara ji la. Tumanin selen, ba ko Saburofén ma «Ala de be mögo dën ka teme a yere kan. Ne ka numanya, kana siga o la. An k'an jigi ke Ala ye, halisa munun i ka sabali, ko min mana taa ka mögöw bolodan, Ala yere de y'o nogoyabaa ye». Kasi geléya fe, Saburofén ma se k'a miina fo; a y'a kun komi dörön, k'a ka basijalanborö ta ka Kita sira mine. yorokajan, a be to k'a kofile ni bolifentigi be na, sabula mobilitasara tun dira a ma. A ba seginna ka na so ni nejisirajalan to ye. Farifaga fe, a ma son ka si tuguni, o wulada kelen, a y'a sogolon k'a Céladugu sègère.

Don döla, dörôme 40 ye Saburofén ka feerewari daaje; o tun burunna a ka kulusi kolon jufa wo fe. A ka fo la, u y'ale sèbekòrgosifok'aletaamacogo tine a waati. O ma ke a bannen ye, u si nogon do ka dörôme 2000 tara u siso kono. U y'ale sèbekòr gosi tuguni ka so do dasogjale dala ka si, ko ni dugu jera, u be taa ale don kaso la. Dugu jelen, zandarama do nana ale segesegé o wariko la. Nka o ma son ka taa n'ale ye. Saburofén dusutöörla atenemuso ka nin waleya infé kosebë. Birigoka ka Kali nesiranje te bilako ye. Mögo min ka denko mana geléya, o b'a dafalen Kali tögo la. Ni den soro la a tögo be da Kali ni ce don; nka n'a kera muso ye, a tögo be da Kalihawa. Saburofén ye dukonmöögöw dalaje,

k'a kali ni wari in be mögo min bolo, Kali k'o tigi faga yanni tile 3 ce.

Mun be kôlo si laje tile 2nan tilegan fe? Saburofén ni min ka wari tara, k'olu dusukasibaato dalen to u siso kono i n'a fo u be sunjgo la, u tenemuso in sinamuso nana don ka 2000 foni ka bo a ka finikun na, k'a fili tabali kan. U mögo 2 girinna ka wuli. Saburofén n'a ka denmisénya, a ye muso in ta a tegé ma fo a tenemuso ka soda la. A ye waleya min ke, a yere k'a neso. Musoy'a kanto «a'ye yaafa Saburofén ma; ne tun ye wari tabaa ye. Wa fen o fen tununni makán kera so in kono yan, a fitinin n'a kunbaba, ne y'a bëe lajlen tabaa ye. Sabula, a foà kabini Saburofén biladonyan, kojogo jugu suguya bëe b'a la». Kasorokario kari, du fininogo bëe be bo ka ke Saburofén kelen kun, a b'u ko. A mana min ko k'o dulon juru la, a tenemuso be na o laje. Ni min ma je a sago la, a b'o sama ka bila duguma. A te kuma, nka o b'a jira ko segin ka ke o fini kan kokura. Saburofén jan be a ba ka laadilikan na, a y'a munun ka nin bëe ku. Nka a be fo ko munun dan ye munjungu-majanga ye.

Saburofén ka dugu ni Kita ce te teme kilometere 118 kan; don o don mögöw b'a sira kan. Kunnafoni selen bënkew tulo ma, olu nana Saburofén ben ka n'a ka kalan yelema Bamako. Nka, a san ma ke san duman ye Saburofén bolo bilen, sabula, a ye deyefu je kokura. O sannayelema, dakan jugu wulila Saburofén nöfe fo mögöw nana koori u dala.

Akera olu nena ko kojugudokelen b'u ka so; kojugudunkelen donde, sabula a nogonna wari tununni ye Saburofén don kaso la Kita.

Dokala Yusufu Jara

«RPM» ka cèbo tun ye Huseyini Gindo ye, ale ye mögo 28.417 soro; këmesarada la, mögo 51,32 de y'a sugandi. «ADEMA» töglamögo tun ye Madamu Fanta Tarawele ye, ale ye mögo 26.958 soro; këmesarada la, mögo 48,68 y'a sugandi.

Ka da jaabi ninnu kan, Mali kiiritigesoba y'a jira ko Huseyini Gindo kera bulonba depite do ye «RPM» tögo la. Sosoliyor te kiiritigesoba ka kiiri tigelen na.

Berema Kulubali
Dokala Yusufu Jara

Sikaso depitekalata kërenkërennen

Sikaso serekili kono, depitekalata kërenkërennen min kera nowanburukalotile 13 san 2005, Mali kiiritigesoba y'a jira ko «RPM» ka cèbo ye wasa soro. Këme sarada la, mögo 51,32 y'a sugandi. Mögo woteta tun ye mögo 290.229 ye; mögo 57.364 de wotera. Seben lankolon 701 b'ola, ka laban ka mögo 1.288 were ka wote lankonya. Nin bëe la, mögo 55.375 de ka wote këcogo nena. Këmesarada la, mögo 19 wotera, mögo woteta hake la. Minnu ka jaabi tara o ye mögo 27.688 ye.

Cetigila, dəw ye səlcəma susa nəcəl sennatulu la k'a dun

A bə fo tulon fən o fən ka di, sinankunyatulon ka dia bəye. An bə tulon duman saba de lakodon : Sinankunyatulon, kaməneyatulonani nimogətulon.

Siyi man fisə siya ye Mali kono, an bə waati min na, furu bə siya ninnu bəni ni nogən cə, hali n'i y'a səro siga bə bosow ni dəgənəw tə la halibi. Laada bəni n'a jujəncəgo don.

Furusira ni terisira bə məgo minnu cə, tulon ni yələ de b'a ka hadamadenya tə sinsin. N'i ye jatemine ke, majamutogə caman bə yen, məgo tənəcənətənə walima a məkəw n'a məməusow deb'oluja a kunna; walima a kəwale də b'a lase a ma. Təgə kunnən in mana da məgo min na, a k'a fari faa, n'o tə, a ka dusumangoya ni murutili t'o togo in wuli. Wa n'a ma kunnadiya, majamutogə in laban b'a togoje yərə tunun pəwu.

Segu, Barawili mara la, dugu min bə wele Garana, sunkurunni kelen tun bə yen ko Səba; nimi dasilen tun b'a kün na a waati, fo a somogow y'a kun gana. Okelen, a tənəcənətənə kamalennin y'a da a la, ko Garana bilakoroba. Səba y'a ka denmisənya ban ni togo in yə fo ka se a ka cəlasigi ma. Hali ni Səba tun nana bo fasol la, dəwəre tun tə fo a ma Garana bilakoroba kə.

Madu Sərətanganin fana ta kəra o cogola, ka bə Neema, Garana buguda la. Jəkaramə minnu nana sigi Garana sənə na, olu den də don. U ye sənə səbekərə ke sabula sigi tə məgo son. Sənə diyara Jəkaramə Madu la. A ye bagan misənw ni misi caman san, fo ka nafołomugu caman səro a yərə ye. Madu ka fənərə in bəni kəra san damadən kənə. O de koson, a tənəcənətənə y'a wele Madu Sərətanganin. A kəra sa, n'i ko Madu, n'i ma Sərətanganin da a togo kan, mogow t'a don Jəkaramə Madu la tuguni.

Məgo tun ka ji a waati la, o tun tə Madu Sərətanganin bo. Nka a ka təgələbilə kojugu ma se ka Sərətanganin wuli ka bo a səlcətənə kan Bərawili n'a lamini na.

Ni bi tə, dunan tə dugulenya Segu. Dunan sigilen mana məen cogo o cogo Segu, a bə wele karisa ka

dunankə, walima karisa ka dunanmuso. Halidunandew, a bə fo olu ma, karisa ka dunankə denw. Dogoyama tə, dunannijatigya sira tunun man di Segu kənə. Hali an bə bi min na, o tənəcənətənə ma se ka bo Seguka la; hali ni məgo minkunbetununkabanogola, seguka b'a ka majamutogə tara a la, a b'a ka məgo ya ke n'o ye. Nin bəni yərətənəcənətənə ani mədenyatulon diyayorə do ye. Ni n ko Segu, Mali bəni lajelen ko don, Segu mara bilama dərən ko tə.

Sinankunya ye ko caman nogoya an ka sigidawla, fo ka dunan ke dutigə yə a taayorə dəw la. An b'a fe ka masala min bo aw ye sen in, o yə Cetigilakaw ka sənəfəgirin yə. Cetigila ye Kələkani komini dugu dəw la. Taraweledegən, Gezənna ni Kumi təmənen kofe n'i ye Masantola sira bila k'i kunda i kininbolo kan. Tarawelelakaw ye səlcəma susa nogən sennatulu la. Ni Jafan Tarawelelakaw y'a dən sətəna dun basigi kənə, a tun tə dugu ka balikukaramogə fana n'a ye. Baarake nəcənətənə kənə, demədonjekulu «G.I.D.D» y'a jigidon «FODESA» la, ka balikukaramogə ci Cetigilakaw ma san 2004 banwaati, tile 45 kalan na. Ne yərə tun ye o balikukaramogə in yə.

A waati kama, dugumogəw jənna n'a ye ka ne Kalifa jafan Tarawele n'a

dəgəw la. Ne ni n jatigə jərə cənələnəcənətənə bolofən bəni lajelen na, fo u ka jigilənəkənətənə. kabini fo mana bə, dəwəre tə tobi Cetigila duw kono ni cətə. U bə kən k'a bəni dun ka ban tayı., hali səsi, nəcənətənə yərətənəcənətənə be to k'o dəgədəgənətənə ta ka ke u ka npalanw kənə, ka taa a jeni walawaladaw la kungo kənə. Jafan n'a dəgəw anidugumogəw be to k'a fəne ma, kono sədunwaranın; ne fana be to k'o kuma in lasegin u ma. An tora ka sinankunyatulon bila cənələnəcənətənə na nin cogo la.

Don dəla, jaralakamuso minnu bə du kənə, olu y'a jira ko n'olu balimake yə sədunwaranın yə, walima n'u yərətənəcənətənə don, ko an n'o dən bi. Olu y'a jira ko sətənəcənətənə ka ke bi surəfəna yə, sabula, musow tun be ka kələsus, o tulujiba be bolo la.

Səsi tənən bərə k'o ke ta la, k'u bə ne fana n'o ye. Tuma min na an welela sətənəcənətənə la, ne nana ni n ka lanpan yə, sabula dibi tun ka bon a don su. Tasaba fara sətənəcənətənə la ka n'o sigi, ka galamaba fana fa tulujiba k'o da sətənəcənətənə kan. O furancə la, do nana ne ka lanpan ta ka taa mako wərə la.

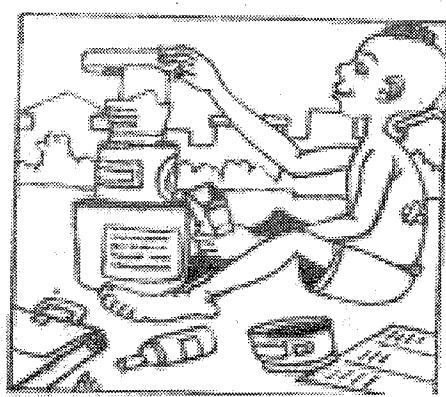
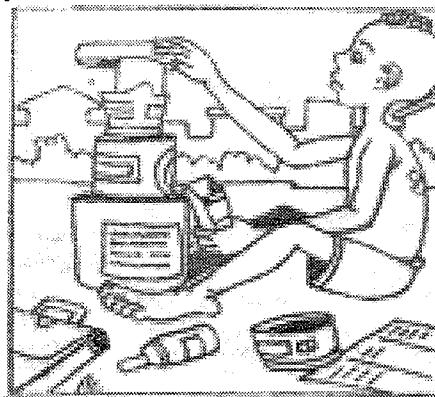
Təgəkoji nana ne fəlo yə n təgəkoji məgəkərəbaw təgəkoji kolen, olu yə təgəkoji sigi kofe denmisənw yə. Kojugu de bəna dəbə de.

Denmisənnin do girinna k'a sen bila

■ ne 12

TULON

Nin ja fila dilanbagə y'a dəbə a kama ka fili 10 k'u la. A y'olu nini

te 10 Taməsile min be tulonkəlan kən nəman tə.

kənlinisen na 8 - ja min be tulonkəlan jukcərs cənili bolı 9 - Minən kəndənən kənlin

bərəs kən 4 - Cənili da 5 - Bütəlli kən kənlin tə 6 - Cənili kənisi 7 - ja min be

1 - Cənili kən kənlin 2 - Jollıkkəlin min be cənili kən tə 3 - Taməsile min be

jəbbə

Farafinna be nonsitaama na

sotasa kono ka teme tegekoji nofe, fo ka sotuluma kalaman seri ka ke an sigilen kan. Min folo ye tegekoji ta, o be ka girin ni ji ye, tow b'a nofe. A kan be, a y'a to ne ka n tige ko folo; dowere kan be, ayi, ne de ye koro ye, a y'a to ne folo ka n tige ko.

Cenin min y'a sen digi sotasa kono ka teme, fo i tun be tasa jeman ye o sen no na.

O yoyayo kono na, Fanbuguri Tarawele ni Dokonin Tarawele sera. Olu ye tonwarimara law ye, bamanankan mutukalefeere law fana don Cetigila kono yen; u nanen b'u ka jatebo la Jafan dogoke do, Joman Tarawele fe. Joman ye dugu ka sumalamaraton sannikela ye. O mogo fila min nana, a kera olu jena keler be dumunikeyorola. Uginanna k'ansegere. Dibi la, min sen mana bila sotasa kono, o be kule, k'a pan ka turu kerefe, k'a sen fiye n'a da ye. Ne jolen be kerefe k'ulaje. Jafan n'a dogow be munumunu na ni sologoma ye mogow cela, k'a susa olu sennatulu la k'a dun; ko so tijnenen ka fisa olu musow ka tulu tijneni ye. Dow sen tun yoronnen be sotuluma na i n'a fo bogodonna sen. Ulabanna k'u sigi so to kan, k'o feri i ko fen ma ke. Bilankoro tije man di, sanni ne ka si kongo na, musow somi ka jan; olu ye basijalan do daji ka ke ne surofana ye a don su.

Sodunwara ma teme tarawelelakaw kan. Hali Sabugu fana, balima ce fila ye nogon bolokurun so nofe fo do nitora a la. Tarawelew don, Tulu bere tun te bolo la; fitinin min dira, koro ke y'o ke so la a koro. Dogoke k'u ka so sagon, tulu kasa ka yelen so fan bee la. Koro ke k'o te ke. Dogoke ye sominen ta k'a sagon. Koro ke ye teges wulia, nekan, dogoke y'a ta sara a la. U y'u saran nogon na. U musow ye kule bo, mogow nana u fara ka bo nogon na. Dogoke bolila ka don u ba ka so kono, koro ke girinto ka don a nofe, a ye ga cemancejajiri «tet» k'a kurici.

Cetigila ye duguduman ye, uni dunan be ku, nka u ka soko te tulonke ye. So nofemankan nesiranje koson, cetigilakaw b'u ka sokala sama sanni a ka den.

A don ni bi ce, n'i ye sokalafeerela min ye Kolokani walima coribugu sugula, a fo a ma, cetigilakaw ka kene.

Dokala Yusufu Jara

Farafinna ka kelenya te se ka sabati fo a tilebinyanfanjamanaw, a koronyanfanjamanaw, a woroduguyanfanjamanaw, a cemancejolojamanaw an'a kejekayanfanjamanaw jelen be jekulu niton minnu na, olu ka sek'ujoyorofa, k'u banban benkanw ka sabati u ni nogon ce.

An be don min na i ko bi, o te ka ke. Jirisun b'a fe ka modiya, ka den, kasoro a diliw ma sinsin. Ni kow tun temena a sira fe, san 2006, Farafinna ka soro yiriwali tonba tun ka kan ka sigi sen kan. Farafinjamana bee tun na je warisuguya kelen na, Bankiba kelen ka yamaruya kono, n'o ye waribonba kelen ye.

An be to o la, depitebulonw be fara nogon kan ke bulonba kelen ye. An be to o la, goferenaman kelen be sigi ka Farafinna mara Bolonobila kera nin lajini minnu waleyali kan kabini san 1991, Abuja Nizeriya jamana kan. Nka halibi labew ma sabati. Farafinna ta kera sa, jamanakuntigwi ni minisiriw be lajew ke, k'u min k'u fa, ka kumaba lankolonw fo, ka tegere lankolonw fo, ka soro ka pankurunw ta ka taa u ka jamanan kan, ka taa u da ka sunogo n'u yere ye fo u be goronto. O y'u pinenye.

Farafinna jamana caman ka yermahoronya sorojen ka ca, ni san bi naani ye. Farafinna kelenya tonba (OUA), sigira sen kan kabini mekalo tile 25 san 1962. An be (UA) tile la, bi. Farafinna seleke naani kono, politikijekuluw soro yiriwali jekuluw, seko ni doko yiriwali jekuluw ani nafoloko jekuluw sigira fan bee, ka bolonobilaw ke benkansebenw na. Nka jamana kelen si te yen min ye benkan ninnu bato, k'u bo u sira fe. Adamine na, dowb'u cesiri, alaban na olufari be faga, bawo cogontan 9, fentigi kelen, n'i m'i jija i be ke u 10nan ye.

Farafinna jekuluba bolofara min nesinnen be soro ko ma, o ye jateminek, k'a jira ko sannifeere nasiraw la, kemesarada la, 9 doron de be teme Farafinna tilebinyanfan jamanaw ni nogon ce. Farafinna cemancejamanaw ta ye 4 ye uni nogon ce. Sekasidondonw ye sefawarijamanaw ani Farafinna koronyanfanjamanaw ka jagoketonba ye; olu wulila k'u jo ni 12 ye kemesarada la, sannifeere nasiraw la, u yere dama ni nogon ce. Farafinna cemance soro yiriwali jekulu ani Farafinna jamana

minnu sigilen be kogojiba Endijen dala, olu kono, jamanaw ni nogon ce sannifeere hake be ka dogoya ka taa a fe. A fora, ka bolonobilaw ke, dancew ka kari ka bo an ka jamanaw ni nogon ce, hadamadenw ka donkabo ke, taama sannifeere ani seko ni doko nasiraw la u sago la, o ma se ka sabati.

Ka siraba numan dilan ani negesiraw; pankurunw ni batonw, ka soro ka jamanaw sogo ka bila nogon na, obaaraw ma ke k'u dafa. Farafinna laseliseben min labenna soro cogoyaw kan, o y'a jira ko kilometrekare keme o keme Farafinna, i be siraba kilometre 6,84 doron de soro yen; kasoro Asijamanaw ta ye kilometre 18 ye, kilometrekare keme o keme labew be senna Farafinna yoro caman na, ka sirabaw bo jamanaw ni nogon ce. O baaraw ka kan ka ke ka se a dan na. Sira fila te yen. Farafinna ka ben, a ka faranogonkan, a ka kelenya, a ka yiriwali, sira kelen pewu, k'an fanga ke kelen ye, ka ben fo la, ka ben ko ia, ka faamaw ka Afiriki bila : «Papi Afiriki», k'a ke jamanadenw ka Afiriki ye : «tije Afiriki». Tonw ni jekulubaw cayali nafa t'o la. Farafinna tonbaw be 14 bo. Sanni, olu ka ke ben sinsinnanwy, kelenya nifadenya fe, olu te ka se ka nogon mine ka nogon deme ka nogon dafa, ka baara ke. Dijegelya min be senna, o fura ye faranogonkan ye. Eropujamanaw farala nogon kan walasa Ameriki kana se ka u dun. Ni Farafinna jamanaw ma fara nogon kan, n'u fara-farala, ukunun ka di. Dijeh geloya woyo be taa n'u ye.

Mari Anesi Lepilederi
Mahamadu Konta